

Delårsrapport Tertial 1 2026

Gemensam överförmyndarnämnd

1 INLEDNING

1.1 Nämndens grunduppgdrag

Överförmyndaren är en kommunal tillsynsmyndighet vars uppdrag är att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare samt kontrollera att de fullgör sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Genom sin tillsyn skall överförmyndaren motverka rättsförluster för de svagaste i samhället, underåriga (barn under 18 år), samt de som på grund av sjukdom eller annan orsak har en god man eller förvaltare förordnad för sig.

Överförmyndaren ska utöva tillsyn över ställföreträdarens hela uppdrag, och säkerställa att ställföreträdaren får tillgång till den utbildning som fordras för att kunna fullfölja uppdraget. Överförmyndaren har därtill också ansvar för att rekrytera lämpliga ställföreträdare.

1.2 Nämndsordförande har ordet

2 VERKSAMHETENS KVALITET

Verksamhetens kvalitet handlar om att säkerställa att verksamheten uppfyller hög standard och levererar tjänster av god kvalitet till sina användare.

Under detta avsnitt visas de nyckeltal som nämnden i sin verksamhetsplan valt att följa inom tre viktiga kvalitetsområden: Upplevelse av verksamheten, Effektivitet och resultat i verksamheten samt Resurser och kompetensförsörjning.

2.1 Upplevelse av verksamheten

Den övergripande upplevelsen av Gemensamma överförmyndarnämndens verksamhet under första tertialen är positiv.

Verksamhetens största tillsynsinsats under året, granskning av ställföreträdarnas årsredovisning, startar under T1 och granskningsperioden är inne i högtryck. Granskningen följer under T1 uppsatt plan. Samtliga årsredovisningar som lämnats in i tid förväntas granskas innan midsommar och arvoderas innan sista juni enligt verksamhetens och nämndens uppsatta mål. Att granskningen och arvoderingen av ställföreträdarnas uppdrag utförs i tid bidrar till att ställföreträdarna är tillfreds med hur verksamheten fungerar.

På nationell nivå är behovet av att rekrytera nya ställföreträdare till vakanta uppdrag stort. Gemensamma överförmyndarnämnden upplever förhållandevis god tillgång på ställföreträdare till de uppdrag som löpande blir tillgängliga vilket indikerar på att ställföreträdarna känner trygghet med kontorets stöttning och engagemang. Verksamheten kan dock se en ökning av vakanta uppdrag och att uppdrag tar längre tid att rekrytera ställföreträdare till vilket vi arbetar löpande med.

Upplevelsen är att verksamheten i överlag är välfungerande.

2.2 Effektivitet och resultat i verksamheten

Politiska nyckeltal	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2025	Utfall 2026
 Ensamkommande barn som har god man, antal/1000 invånare	3	2	0	
 Invånare som har förvaltare, antal/1000 invånare.	1,5	1,8	1,8	
 Invånare som har god man, antal/1000 invånare.	8,9	8,9	8,9	
 Invånare som har ställföreträdarskap, antal/1000 invånare.	15,6	15,6	11,5	
 Antal aktiva akter per årsanställd	153	155	146	
 Antal externa ställföreträdare	9	8	13	
 Huvudmännens totala kapital som överförmyndaren har tillsynsansvar för	590 202 470	636 111 000	682 635 326	

Politiska nyckeltal	Utfall 2023	Utfall 2024	Utfall 2025	Utfall 2026
 Andel granskade och arvoderade årsräkningar per sista september	99,8 %	99,5 %	99 %	
 Andel inkomna godkända årsräkningar per sista februari som är arvoderade sista juni	100 %	98 %	99 %	
 Andel årsräkningar inkomna per sista februari som är granskade sista juni	100 %	99 %	99 %	
 Andel inkomna granskningsbara årsräkningar per sista februari	77 %	83 %	83 %	83 %

2.3 Resurser och kompetensförsörjning

Med anledning av den lagändring som träder i kraft 1 juli 2026 uppskattar Sveriges Kommuner och Regioner en ökning av överförmyndarverksamheternas arbetsbelastning med 20-40% vilket kommer att innebära ett behov av en ökning av personalstyrkan inför 2027. Då lagändringen inte träder i kraft förrän under T2 är det ännu oklart hur stor resursökning som kommer att krävas för vår nämnd.

Avseende kompetensförsörjning av medarbetare i verksamheten är upplevelsen från tidigare rekryteringsomgång att det varit gott rekryteringsunderlag. Under båda rekryteringsomgångarna som genomförts fanns gott urval av sökande med relevant utbildning och erfarenhet.

Avseende kompetensförsörjningen av ställföreträdare till förordnade uppdrag är tillgången på gode män och förvaltare fortsatt förhållandevis god. Verksamheten arbetar kontinuerligt för att rekryteringsbasen ska vara tillräcklig genom dialog med befintlig ställföreträdarstock samt löpande rekrytering av nya. Verksamheten har dock börjat uppleva en ökad svårighet att tillsätta uppdragen, under första tertialen såväl som senare delen av föregående år.

Rekryteringen av ställföreträdare är en stor utmaning för överförmyndarverksamheterna i hela landet och är ett arbete som ständigt pågår där såväl nyrekrytering och vård av befintliga ställföreträdare är resurskrävande för kontoret.

3 POLITISK VILJEINRIKTNING

3.1 TRYGGHET OCH STÖD

3:1:1 Nämnd

Uppdrag	Vad ska uppnås under året?	Kommentar
 Öka kunskapen hos förmyndare vad det innebär att stå under överförmyndarnämndens tillsyn	Informations-/utbildningstillfällen för vårdnadshavare med minderåriga barn som står under överförmyndarens tillsyn.	Under första tertialen har en grupp medarbetare genomfört två informationstillfällen för förmyndare (21/1 samt 5/2). Fokusområde var redovisning för just förmyndare men även allmän information om överförmyndarens roll och vad det innebär att stå under vår tillsyn.
 Ökad mottagaranpassning avseende extern kommunikation.	Mottagaranpassa information/beslut som skickas ut till främst huvudmännen.	Hela arbetsgruppen har under T1 deltagit i en fysisk klarspråksutbildning som hölls av kommunikationsavdelningen. En arbetsgrupp har också börjat klarspråksanpassa informationsmaterial vi skickar ut till huvudmän och ställföreträdare. Uppdraget bedöms pågå under hela 2026.
 Öka kunskapen om ställföreträdarens roll hos andra kommunala förvaltningar	Utskick av informationsmaterial samt informationstillfällen till andra kommunala förvaltningar som	Under första tertialen har information gått ut till verksamheter i Krokoms kommun med erbjudande om

Uppdrag	Vad ska uppnås under året?	Kommentar
	kommer i kontakt med överförmyndarverksamheten och ställföreträdare.	informationsbesök från överförmyndarverksamheten. Under T1 har informationsbesök gjorts i Ragunda kommun hos ledningsgruppen för Stöd och omsorg. Inplanerade besök hos biståndsenheten i Krokoms kommun under våren samt ledningsgruppen för särskilda boenden under hösten. Under hösten även inplanerat besök hos Sektor Funktionshinder, Östersunds kommun.

4 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

4.1 Omvärlds- och verksamhetsrisker

Uppdraget som ställföreträdare är i grunden ett frivilliguppdrag som baseras på ideella krafter. I takt med att samhället förändras ställs högre krav på de medborgare som agerar som ställföreträdare och uppdragen blir allt mer komplexa.

Överförmyndaren behöver i större och större utsträckning rekrytera ställföreträdare till uppdrag där komplexiteten är hög och där svår psykisk ohälsa och våldskapital är komponenter hos personerna som behöver stöd.

Det finns också en utmaning i den ökande digitaliseringen i samhället, att företräda en annan person hos tex. banker har blivit mer komplicerat och ger sämre förutsättningar för ställföreträdarna att utföra sina uppdrag.

Denna samhällsutveckling medför att överförmyndaren har behov av att rekrytera fler ställföreträdare med bredare erfarenhet och kunskap än tidigare, samtidigt som intresset från frivilliga sjunker av olika anledningar. Utvecklingen kan medföra att anställda ställföreträdare ökar och därmed även kostnaderna då mer komplexa uppdrag genererar högre arvode som regel.

5 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

5.1 Viktiga händelser under perioden

Riksdagen har den 22 april beslutat om lagändringarna som i stora delar träder i kraft 1 juli 2026.(se punkt 5.2). Kommande lagändringar kommer att påverka verksamheternas arbetssätt och arbetsmängd i stor utsträckning. Exempel på moment som tillkommer eller utökas nedan.

- Övertagande av beslutanderätt från domstol (så kallade icke tvistiga godmanskap) samt ett troligt ökat inflöde av allmänna frågor om godmanskap.
- Ökade krav på kvalitet i verksamheten och samt att varje verksamhet behöver ha uppdaterade rutiner för att förebygga och upptäcka samt åtgärda risker m.m.
- Ökade arvodeskostnader med anledning av möjlighet att vid särskilda skäl förordna anställda ställföreträdare
- Fler situationer där överförmyndaren kan föreläggas att inhämta utredning
- Fler redovisningshandlingar att inhämta och granska årligen
- Ökade krav på granskning/tillsyn
- Högre krav på information till ställföreträdare inför uppdragets början samt till huvudman vid förordnande.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser det svårt att avgöra hur många fler tjänster varje överförmyndarverksamhet kan behöva då förutsättningarna ser väldigt olika

ut mellan kommunerna. Några exempel på vad som ter sig medföra behov av ökade resurser nedan.

- Vid varje nytt ärende bör flera ökade moment medföra ytterligare cirka 1-2 timmar arbetstid mot nuvarande ordning. Till exempel dokumenterad information till ställföreträdare om vad som förväntas ingå i uppdraget samt att den enskilde ska erhålla anpassad information om ställföreträdarskapet.
Vår nämnd hanterar cirka 300 nya ärenden / år.
- Vid granskning av redovisningshandlingar tillkommer ytterligare en lagreglerad handling (årsberättelse/slutberättelse) som ska granskas och därtill ökade krav på att säkerställa att ställföreträdaren utövar uppdraget i enlighet med den enskildes bästa. Dessa nya moment och handlingar kan medföra en ökning av arbetstid om cirka 1-2 timmar per ärende årligen.
Vår nämnd hanterar 1100 redovisningar /år.

5.2 Händelser av väsentlig betydelse

"Ett ställföreträdarskap att lita på" är namnet på den kommande lagändring från den svenska regeringen som syftar till att modernisera och reformera systemet för gode män och förvaltare för att skapa ett mer rättssäkert och hållbart system för utsatta personer. Förslagen bygger på utredningen "Ställföreträdarutredningen – en översyn av reglerna om gode män och förvaltare" (SOU 2021:36).

Riksdagen har den 22 april beslutat om lagändringarna som till största del träder i kraft 1 juli 2026. Den nya lagstiftningen kommer framgent kompletteras av en ny Ställföreträdarförordning som ersätter nuvarande Förmyndarskapsförordning.

I samband med ny lagstiftning (1/7 2026 respektive 1/1 2028) finns det en rad olika ändringar som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) bedömer kommer medföra ökade kostnader för kommunerna. Vissa kostnader tillkommer årligen, medan andra kostnader kan ses som en form av uppstartskostnad vid implementeringen av ny lagstiftning.

I SKR:s remissvar SOU 2021:36 bedömdes att överförmyndarverksamheterna skulle behöva ett årligt tillskott (en ökning) om 30-40% mot nuvarande resurser om samtliga förslag skulle genomföras. Under första delen av 2026 är uppskattningen av den kommande ökningen 20-40%.

Hur stor ökningen blir för respektive nämnd är ännu inte klarlagt, dock görs bedömningen att de förändringar träder i kraft kommer att påverka överförmyndarverksamheten i stor utsträckning oberoende av omfattningen för respektive verksamhet.

6 EKONOMISK STÄLLNING

6.1 Driftsredovisning

Inga tillgängliga data

6.2 Driftsredovisning, utfall

Driftbudget/plan (Mnkr med en decimal)	Budget 2026 inkl till.anst	Utfall 2026-04-30	Prognos 2026-12-31
Taxor och avgifter			
Externa bostads- och lokalhyror			
Riktade statsbidrag (Konto 351)		0,0	
Övriga bidrag		0,0	
Övriga externa intäkter	4,0	1,4	4,0
Interna hyresintäkter			
Övriga interna intäkter			
Kommunbidrag	8,1	2,7	8,1
SUMMA INTÄKTER	12,1	4,1	12,1
Personalkostnader	5,8	1,9	5,8
- varav arvoden, uppdragstagare och övriga löner			
Personalomkostnader (PO-pålägg)	2,5	0,8	2,5
Varor	0,1	0,0	0,1
Köp av verksamhet			
Övriga kostnader	1,2	0,5	1,2
Lämnade bidrag			
Hyror, externt			
Hyror, internt	1	0,3	1
Avskrivningar	0	0,0	0
Internränta			
Interna köp exklusive hyror	1,5	0,3	1,5
SUMMA KOSTNADER	12,1	3,8	12,1
RESULTAT	0,0	0,3	0,0

6.3 Tilläggsanslag under perioden

Ändamål	Beslutsdatum och §	Belopp 2026 (Mnkr)	Varaktigt Ja/Nej
Summa			

Inga tilläggsanslag under perioden.

6.4 Analys och kommentar till periodens resultat

6.4.1 Kommentarer till avvikelser prognos jämfört med budget

Överförmyndarverksamheten prognosticerar +/-0 resultat för 2026.

6.4.2 Kommentarer till skillnad i utfall för perioden jämfört med samma period föregående år

Inga väsentliga skillnader vad gäller kostnader. Intäkterna från medlemskommunerna är högre jämfört med motsvarande period föregående på grund av att föregående års intäkter påverkades av ett periodiseringsfel som minskade intäkterna med ca. 0,3 mkr. Det förekommer ingen motsvarande problematik 2026.

6.4.3 Beviljade riktade statsbidrag

Beviljad av:	Benämning:	Belopp (mnkr)	Vad får det användas till:
SUMMA:		0	

Inga stadsbidrag att redovisa.